

БРАНИСЛАВ МАТИЋ, ГЛАВНИ УРЕДНИК „НАЦИЈЕ”, У ЕКСКЛУЗИВНОМ ИНТЕРВЈУУ ТВ „МОСТ”

Драма Човека у ери плутократије

„Хантингтон & сопр. нису у праву. Нема кризе демократије, јер нема демократије. Модерни Запад одавно не живи у демократији него у плутократији. Плутократија је још у античкој Грчкој била један од пет облика политичког уређења државе. Рђави облик плутократије називан је охлократија. Али, за разлику од античке плутократије која је означавала власт оних што имају највише новца, модерна западна плутократија представља *владавину новца самог*. Новац данас влада и онима који га прекомерно поседују. Он више није ни средство, ни циљ, него врховни принцип једног изнутра урушеног света. Прича о демократији је у озбиљним круговима данашњег Запада потпуно депласирана. Овдашња политичка класа и етаблирана политикологија о томе истрајно и сложено ћуте, јер би у противном било јасно да они опет катастрофално каскају за епохом и да с неким трагикомичним херојством освајају одавно напуштене тврђаве

”

НАЦИЈА ПРЕС

Гостујући у веома гледаној емисији „О свему помало са...” новосадске телевизије „Мост”, недавно, главни уредник „НАЦИЈЕ” Бранислав Матић је одговарао на питања угледног телевизијског новинара Милорада Вукашиновића. Преносимо део тог разговора.

Сведоци смо да последних деценија и година једна специфична наука, геополитика, доживљава велику експанзију. Шта су, по Вашем мишљењу, основни узроци те експанзије и пораста утицаја геополитике?

Не мислим да током тог периода постоји ма каква битна промена у позицији геополитике и утицају фактора које она разматра. Догодило се, пак, нешто друго. Ми знамо да је након Другог светског рата геополитика у јавној сфери била проглашена за непожељну, под етикетом да је рођена у лабораторијама фашизма и да спада у освајачки инструментаријум те идеологије. Али, иако је није било у јавној сфери, обе суперсиле задржале су своје тајне врхунске геополитичке институте који ни једног трена нису прекидали рад. У време на које усмеравамо нашу пажњу, геополитика је из генералштабних академија и елитних института доспела на отворенији начин у медије масовних комуникација. Један њен аспект претворен је у забаву за масу, односно у средство за моделовање масовне свести. То често медијско бављење геополитиком, углавном приучено и недовољно озбиљно, оставља утисак њене, наједанпут, свеprisутности и експанзије.

Међутим, сви кључни постулати који одређују позицију и деловање битних геополитичких играча у арени света постављени су још у време када је нафта постала главни планетарни енергент, дакле на почецима XX века, и од тада непомерљиво стоје. Подсетићу Вас да су управо тада, више од тридесет година пре доласка фашиста на власт, постављени и темељи геополитике као модерне науке. Фридрих Рацел је своју *Политичку географију* објавио 1897, Макиндер своју *Географску осу историје* 1904, у то време пуном снагом делују и Видал де ла Бланш, Валоа, Рудолф Челен. У то време САД су из такозваног унутрашњег мора, које запљускује америчке обале, истисле Шпанију, последњу тамо присутну силу старог света, а убрзо затим крећу у освајање Тихоокеанског басена. Заузимају Хавајска острва, Филипине, Гуам и долазе на рубове кинеског пространства.

Тада се десило нешто и за нашу епоху веома важно, те се због тога и задржавам толико на том раздобљу.

Оксфордски професор Мајкл Хауард, чију сам студију *Рат у европској историји* објавио на српском, дефинисао је раздобља у историји ратовања на Старом континенту као ратове витезова, ратове плаћеника, ратове трговаца, ратове професионалаца, ратове-револуције, ратове нација, ратове технолога, и онда ступамо у нешто сасвим друкчије: нуклеарно доба.

Ту класификацију данас би свакако требало проширити. По мом мишљењу, XX век, век у којем смо рођени, доминантно је обележен ратовима за енергију и за душе људи. Хауардовим појмовником, те ратове бисмо најпримереније могли назвати ратовима плутократије и ратовима управљача.

РАСЦЕП ИЗМЕЂУ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ДУХА

Како је развој науке и технологије протеклих деценија утицао на развој геополитике као науке и да ли је заиста дошло до померања од тврдих ка меким чиниоцима моћи?

Револуционарно брз развој техничких наука, истовремено континуиран и скоковит, потпуно је променио живот човечанства у XIX и XX веку, подигавши технологију на пиједестал једног од четири кључна фактора моћи у данашњици. На жалост, то није било праћено и аналогним процесима душе, није било одговарајућег развоја духовних наука и дисциплина, није било психичког раста и зрења. Напротив, на овом другом плану имали смо регресивне процесе, процесе срозавања и „провалу варварства по

вертикали”. Тако је настао страшни процеп у који још увек тоне модерни човек. Технологија и култура средстава одвојиле су се од духовних и моралних принципа и наставиле самостални живот и пут. И на духовном и на техничком плану догодила се масификација. На плану духа то је довело до онога што је Хамваш звао Новим Потопом: потонућем народа у сопствену масу и човека у сопствено несвесно. На техничком плану, по први пут у познатој историји овог човечанства један центар моћи, у крајњој линији један човек, располаже разорном силом довољном да уништи живот на планети. Осим тога, нимало безазлена техничка средства, укључујући она смртоносна, постала су лако и масовно доступна. Никада у познатој историји света нису средства тако монструозно велике разорне моћи била у рукама нижих и сумњивијих духова.

Други утицај развоја техничких наука и технологије на савремени свет очитује се у *рату за енергију*

. Технологија без енергије која је покреће постаје бесмислена: скупа, оптерећујућа скаламерија. Они што су досегли такву технолошку моћ која је у њима родила и охрабрила идеју да тоталитарно завладају целим светом и целим човечанством, да под апсолутну контролу ставе целу планету и део космоса око ње, одлучили су да учине све како би укупне познате енергоресурсе на Земљи приграбили за себе. Израчунали су да би им то омогућило апсолутну власт до 2050. године, а дотле ће, верују, њихова наука и технологија овладати новим изворима енергије и њиховом царству неће бити краја.

Тај „коначни рат за енергију” је у току. Ми смо имали несрећу да тај рат — који је, разуме се, светски — опет започне на нашим животним просторима, да баш код нас буду проверавани најважнији механизми тог новог рата и инсталирани најопаснији преседани. Међутим, Американци знају да за победу у том рату морају овладати Средњим Истоком, Каспијским басеном и руским простором, те да морају онемогућити ма какав војно-политички и економски савез четири евроазијска џина: Русије, Кине, Ирана и Индије.

Ту се расплиће све ово о чему говоримо. Неуспех САД у том рату, чија претпоследња фаза је очигледна свакоме ко има очи да види, не само да би довео до слома тог сна о светској диктатури, и не само да би САД свео на нормалне размере једне нормалне регионалне силе која не представља светску опасност, него би отворио потпуно нови цивилизацијски круг, потпуно друкчије перспективе модерном човечанству.

УНУТРАШЊИ ТРИЈУМФ НЕЕВРОПСКЕ ЕВРОПЕ

По Вашем виђењу и истраживању, какав је карактер геополитичких промена у Европи од пада Берлинског зида до данас?

Основне геополитичке промене након рушења Берлинског зида сви знамо. То су данас већ општа места, толико пута понављане речи: распад биполарног концепта света и блоковске поделе, рађање униполарног глобализма, преливање атлантизма (американизма) на посткомунистички Исток и цео остатак света, настојање да се успостави и легитимизује светска влада...

У самој Европи дошло је до једне важне и можда мање видљиве промене: *унутрашњи тријумф неевропске Европе*

. На начин потпуно примерен овој епохи, Европа никада није била јача и никад није била слабија. Њоме се шири и гута је структура коју знамо под именом Европска Унија. Европска Унија је економски џин, али политички, идеолошки, културни и морални патуљак. Реч је о вазалној структури чије кормило није у рукама Европљана.

Знате, сан о великој, уједињеној, веродостојној Европи — заснованој на заједничком пореклу и традицији евроаријских народа, те хришћанској вери и култури — траје вековима. Сневали су га многи истински европски великани, од Дантеа до Дрије ла Рошела. Данашња ЕУ је само тужни сурогат те идеје. Од својих прапочетака до дана данашњег, ова ЕУ је амерички пројекат. Више пута смо у овој цењеној емисији, и поготову у часописима које уређујем, износили конкретне доказе за то (документе, налоге, одлуке, изјаве). Нема потребе да сада понављамо. Али! Иако је, дакле, само овлаш прикривени управљачки инструмент у америчким рукама, чак и таква ЕУ постала је прејака за амерички укус. Ми видимо да по налозима наметнуте неолибералне идеологије европски производни ресурси бивају систематски измештани из Европе у зоне трећег и четвртог света, где је радна снага ропски јефтина. То доводи до још већег богаћења наднационалних компанија и великог слабљења европских друштава, која, већ обездушена и идеолошки препарирани, сада клизе ка деиндустријализацији, незапослености и исисавању економске моћи, што прети да Европу заиста претвори у трећеразредну силу.

ХЕРОЈСКО ОСВАЈАЊЕ НАПУШТЕНИХ ТВРЂАВА

У западној филозофској и политиколошкој мисли увелико се говори о дубокој кризи демократије као последици кризе капитализма. У том оквиру, посебно се разматра симболизам 11. септембра. И чувени Семјуел Хантингтон у свом познатом есеју тврди да је „дубока криза демократије последица вишка демократије”, те на основу тога препоручује лекове. Какво је Ваше мишљење?

Хантингтон није у праву. Нема кризе демократије, јер нема демократије. На Западу, одакле нам је стигла та велика идеолошка прича о демократији, озбиљни аутори већ годинама пишу да се ступило у постдемократску епоху. Није Александар Зиновјев једини који је тврдио да „посткомунизму Истока одговара постдемократизам Запада”. Критиком и напуштањем идеје мултикултурализма, то на посредан начин потврђује чак и Френсис Фукујама, у свом тексту-међашу који је 2006. објављен у *Вол Стрит Журналу* под насловом *Евр*
опа је Мека глобалног ислама

Велики Џорџ Бернард Шо тај систем описао је овако:

„Демократија је кад некомпетентна већина изабере корумпирану мањину.”

Од тог система остале су само љуштуре, потпуно испражњене од реалности и смисла, и остала је реторика у коју више не верују ни они који је користе. Модерни Запад одавно не живи у демократији него у плутократији. Плутократија је један од пет облика политичког уређења државе познат још из античке Грчке. Рђави облик плутократије

називан је охлократија. Али, за разлику од античке плутократије која је означавала власт оних што имају највише новца, модерна западна плутократија представља *владави ну новца самог*

. Новац данас влада и онима који га прекомерно поседују. Он више није ни средство, ни циљ, него врховни принцип једног изнутра урушеног света.

Овдашња политичка класа и етаблирана политикологија о томе истрајно и сложено ћуте, јер би у противном било јасно да они опет катастрофално каскају за епохом и да с неким трагикомичним херојством освајају одавно напуштене тврђаве. <

***

Ревност и изневераване

„Ја сам по вокацији, пре, писац. Мој хабитус је саобразан једном песничком погледу на свет, моја оптика је књижевно подешена. Геополитиком сам се од почетка бавио у изнудици, вођен неком старинском одговорношћу у заједници и потребом да се покрије један изузетно важан а тада небрањени део фронта. Зато и данас кад ме неко представи као геополитичара, па и као геополитиколога, ја се штрецнем, нешто грдно ми ту засмета. Звучи ми страно, туђе, и дубоко у себи не прихватам да се то односи на мене. Време је да објавим књиге које ће речито поткрепити ово о чему говорим, своје сопствене књиге. У противном, велика је опасност да се једно давно ревносно испуњавање дужности претвори у једно вечно и неопростиво изневераване.”